

Project funded by the European Union

Projekat finansira Evropska unija

PART I:
BASIC PRINCIPLES OF THE EU CIVIL LAW AND
THE JURISPRUDENCE OF THE COURT OF THE
EUROPEAN UNION

NAČELA PRAVA EU

PRIREDILA SENKA ORLIĆ-ZANINOVIĆ

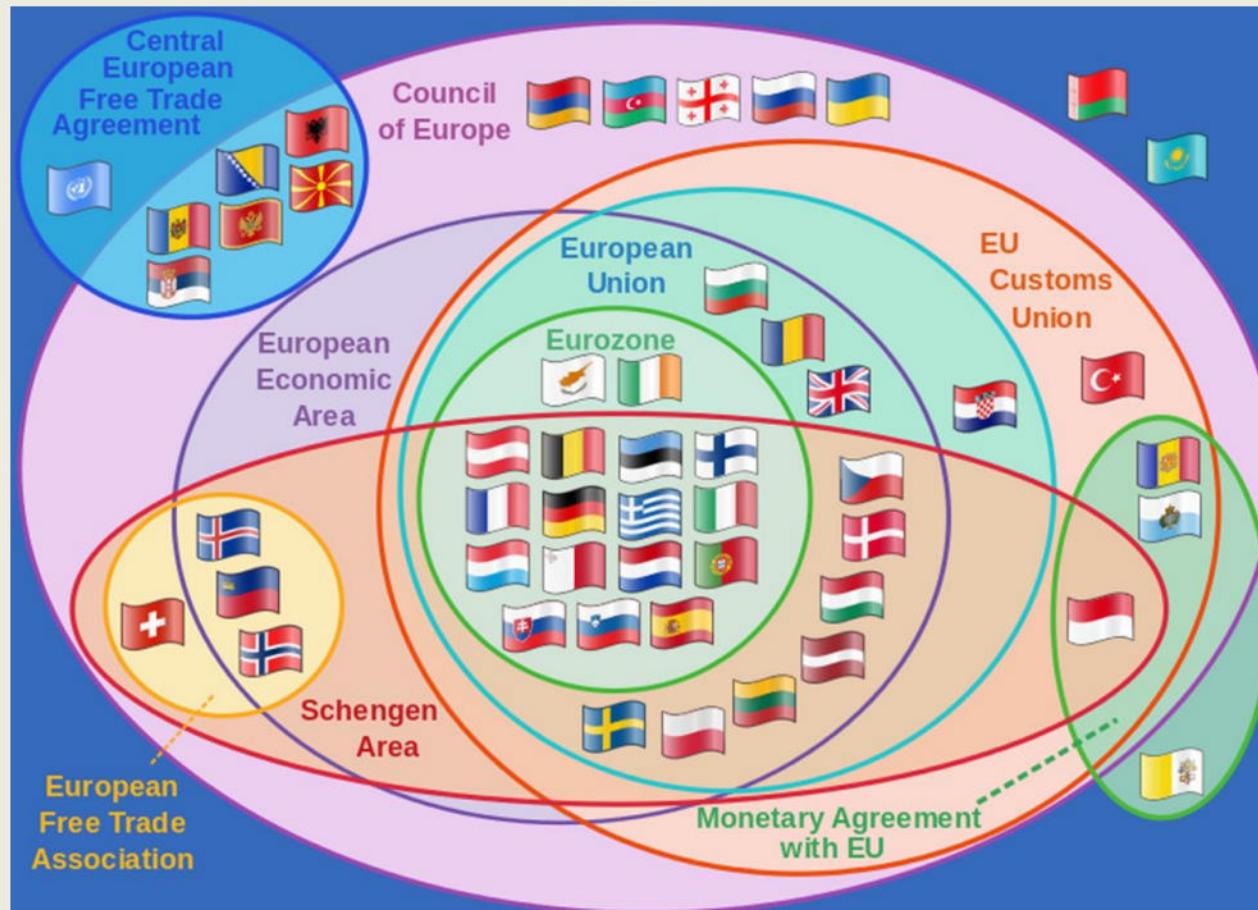
Project funded by the European Union

Projekat finansira Evropska unija

IZVORI EU PRAVA

Project funded by the European Union
Projekat finansira Evropska unija

NOVI PRAVNI POREDAK

Prije je pravni učinak međunarodnog prava ovisio o domaćem Ustavu ([da je tako ostalo učinci europskog prava varirali od države do države](#))

Pravni poredak Europske unije nije međunarodno pravo, on je nešto puno više.

Europski sud pravni sustav Unije shvaća kao novi, samostalni pravni poredak.

[Građani država članica kao subjekti prava EU mogu biti nositelji subjektivnih prava koja se izvode direktno iz pravnog poretku EU](#)

Project funded by the European Union
Projekat finansira Evropska unija

ZAKONODAVNI AKTI

- Akti koji se donose u zakonodavnom postupku
(redovan postupak (suodlučivanja) ili poseban postupak)
  - Donosi ih Europski parlament i/ili Vijeće
  - Ostala tijela ne mogu ih donositi
  - Zakonodavni akti mogu se usvojiti u obliku:
    - **Uredbe**
    - **Direktive**
    - **Odluke**

Project funded by the European Union

Projekat finansira Evropska unija

20 POGLAVLJA REGISTRA VAŽEĆEG ZAKONODAVSTVA EUROPSKE UNIJE

- 01 Opća, financijska i institucionalna pitanja**
- 02 Carinska unija i slobodno kretanje robe**
- 03 Poljoprivreda**
- 04 Ribarstvo**
- 05 Sloboda kretanja radnika i socijalna politika**
- 06 Pravo poslovnog nastana i sloboda pružanja usluga**
- 07 Prometna politika**
- 08 Politika tržišnog natjecanja**
- 09 Porezi**
- 10 Ekonomска и monetarna politika и slobodno kretanje kapitala**
- 11 Vanjski odnosi**
- 12 Energetika**
- 13 Industrijska politika и unutarnje tržište**
- 14 Regionalna politika и koordinacija strukturnih instrumenata**
- 15 Okoliš, potrošači и zaštita zdravlja**
- 16 Znanost, informiranje, obrazovanje и kultura**
- 17 Pravo poduzeća**
- 18 Zajednička vanjska и sigurnosna politika**
- 19 Područje slobode, sigurnosti и pravde**
- 20 Europa građana**

Project funded by the European Union
Projekat finansira Evropska unija

ZAKONODAVNI AKTI

❖ UREDBE Imaju opću primjenu

- Obvezujuće su u cijelosti
- Izravno su primjenjive u svim državama članicama
- “europski zakoni”

❖ DIREKTIVE

- Obvezuju države članice kojima se upućene u pogledu rezultata kojeg trebaju postići
- ostavljaju državi članici izbor metode i oblika provedbe (ostvarenja cilja)

Project funded by the European Union
Projekat finansira Evropska unija

ODLUKE

- Odluka obvezuje u cijelosti one kojima je upućena
- Može biti upućena državama članicama, ali i fizičkim i pravnim osobama
- Donose se kao opće normativni akti, ali i kao pojedinačni akti

Project funded by the European Union
Projekat finansira Evropska unija

NEZAKONODAVNI: DELEGIRANI I PROVEDBENI

- **Delegirani akti**
  - Komisiji se može delegirati ovlast za dopunu ili izmjenu nebitnih elemenata zakonodavnog akta
  - Tu ovlast ostvaruje donošenjem delegiranih akata
- **Provedbeni akti**
  - potrebni za izvršenje akata Unije (osiguranje jednakih uvjeta provedbe)
  - Donosi ih Komisija
  - Samo iznimno ih donosi Vijeće ministara

Project funded by the European Union

Projekat finansira Evropska unija

The collage includes:

- A top-left graphic titled "WORLD HUMAN RIGHTS" showing multiple hands in various colors (purple, red, blue, green, yellow) reaching upwards.
- A top-center graphic featuring a golden balance scale with a red human figure on one side and a blue human figure on the other, with the word "DEMOCRACY!" above it.
- A top-right graphic with the words "PRAVNA SIGURNOST." in white on a red background.
- A central graphic containing a word cloud with terms like "government", "transparency", "open data", "technology", "legislative", "participation", "information", "education", "local", "democracy", "journalism", "management", "civic", "public", "investigative", and "citizen".
- A bottom-center graphic showing stylized human figures composed of various European flags standing in front of a blue background with yellow stars.
- A bottom-right graphic showing three white 3D-style human figures sitting around a long wooden conference table, each with a laptop.
- A bottom-left graphic featuring a grid of human icons with speech bubbles containing statements like "I am a muslim", "I am old", "I am an invalid", "I am a gay", "I am not normal", "I am a black", "I am fat", "I am a female", and "and Who YOU are?".
- Text at the bottom left: "Every body is DIFFERENT, but we are all PEOPLE. All of us want to be HAPPY, all of us live on the same PLANET."
- Text at the bottom left: "Together against discrimination" followed by the European Union flag logo.

Project funded by the European Union

Projekat finansira Evropska unija

OPĆA PRAVNA NAČELA KAO IZVOR PRAVA

- Skup pravnih pravila koji spadaju u **primarne izvore prava Unije**
- Ne moraju biti **napisana** pravila
- Izvodi ih Sud EU kroz svoju praksu
- “**Sud mora osigurati da se prilikom tumačenja i primjene Ugovora poštuje pravo**”
- Sud je opća pravna načela uveo u slučaju (80/86) Kolpinghuis. Nacionalni sud ima obvezu svoje nacionalno pravo interpretirati u svjetlu teksta i svrhe direktive, ali ne i protivno općim pravnim načelima, dakle nije dozvoljena interpretacija *contra legem*.
- **jednaka primjena prava**
- **razvoj integracija**
- **popunjava pravne praznine**
- **općenito formuliranje prava EU**
- Države članice imaju obvezu poštivati i provoditi odluke Suda EU

Project funded by the European Union
Projekat finansira Evropska unija

OPĆA NAČELA

- ✓ **Zaštite temeljnih ljudskih prava**
- ✓ **Ograničenih ovlasti ili načelo dodjele** EU ima one ovlasti koje su joj dodijelile države članice. Ulaskom u članstvo EU države članice prenose dio svojih suverenih ovlasti na EU sukladno odredbama osnivačkih ugovora. Ovlasti koje nisu prenesene na EU zadržavaju države članice
- ✓ **Supsidijarnosti** ključno je za definiranje zajedničkih, nadnacionalnih ovlasti i ovlasti država članica. Ono znači da će se odlučivanje o pojedinim pitanjima, **uvijek kada je to moguće** ostaviti u nadležnosti država članica, dakle zakonodavni akti donijeti će se u Uniji **samo ako se isti cilj ne može postići na razini DČ.**

OPĆA NAČELA 1

- ✓ **Pravne sigurnosti** (neretroaktivnosti)
- ✓ **Transparentnosti**- danas postoji načelo najvećeg mogućeg pristupa koje nalaže restriktivno tumačenje iznimaka. Ukoliko iznimke obuhvaćaju samo određene dijelove dokumenta ostatak dokumenta se mora staviti na raspolaganje zainteresiranim osobama. U slučaju odbijanja pristupa dokumentu nadležni organ u načelu za svaki takav dokument mora navesti zbog čega bi objavljivanje povrijedilo zaštićene interese.
- ✓ **Proporcionalnosti** (razmjernosti) Načelo proporcionalnosti obvezuje institucije EU da prilikom postizanja ciljeva navedenih u ugovorima o EU, moraju paziti da su mjere koje uvode putem pravnih akata EU prikladne za ostvarivanje željenog cilja i ne smiju prelaziti ono što je nužno da taj cilj ostvare.
- ✓ **Lojalnosti** Države članice moraju poduzimati sve prikladne mjere, opće ili posebne, kako bi osigurale ostvarivanje obveza koje proizlaze iz Ugovora ili akata institucija Unije.
- ✓ **Načelo jednakog postupanja (zabrane diskriminacije)** Zabranjena je diskriminacija na temelju državljanstva u primjeni odredaba osnivačkih ugovora– prema državljanima svih država članica mora se u svakoj državi članici postupati kao i prema domaćim državljanima, osim ako osnivačkim ugovorima nije što drugo predviđeno. Načelo vrijedi i za institucije i tijela Unije!

OPĆA NAČELA 2

- **Samostalnosti prava unije** Pravo Unije je autonomni pravni poredak neovisan od pravnih poredaka država članica u korist pravnog poretku Unije države članice ograničile su svoj suverenitet u određenim područjima. Subjekti pravnog poretku Unije nisu samo države članice nego i njihovi državljeni, ima za posljedicu da tijela zajednice u pravilu nisu niti obvezni niti ovlašteni primjenjivati nacionalna načela. Sud je primjenu pisanog nacionalnog prava dopustio samo ukoliko ugovori na takvo što upućuju ili se postojeća pravna praznina na neki drugi način ne može smisleno popuniti. Valjanost prava EU prosuđuje se prema vlastitim kriterijima i pred vlastitim Sudom.
- **Jedinstvenog važenja i primjene** Pravo Unije mora jedinstveno vrijediti i primjenjivati se na isti način na cijelom području Unije tj. na području svih država članica. To je osnovni preduvjet za djelotvorno funkcioniranje zajedničkog tržišta.
- **Nadređenosti** određuje da pravo Unije ima prednost u primjeni pred nacionalnim pravom države članice te da se odredbe nacionalnoga propisa koji je u koliziji s izravno važećim propisom EU-a neće primijeniti
- **Izravnog učinka** Određeni pravni akti Unije (ne svi) vrijede izravno, neposredno od trenutka stupanja na snagu bez posebne provedbe (implementacije) u nacionalne poretkе država članica
- **Odgovornosti države za štetu** Svaka država članica dužna je fizičkim i pravnim osobama nadoknaditi štetu nastalu zbog neizvršavanja svojih obveza iz osnivačkih ugovora. Država=jamac pravne i stvarne sigurnosti, Nezakonit= suprotan propisu, Nepravilan rad= suprotno pravilma struke, DČ ima autonomija procesnih pravila
- **Broj načela nije konačan!**

Project funded by the European Union
Projekat finansira Evropska unija

NADREĐENOST

- Nadređenost znači da se konflikt europske i domaće norme uvijek rješava u korist europske norme
- U slučaju sukoba, bila koja važeća norma koja je sastavni dio EU prava nadređena je bilo kojoj normi nacionalnog prava.
- Nacionalni sudovi dužni su izuzeti iz primjene bilo koju normu nacionalnog prava koja je protivna bilo kojoj normi EU prava.

- Što se u takvom slučaju događa sa nacionalom normom?
- Nacionalnu normu sudac u takvom sporu naprsto ne primjenjuje, međutim, s njome se ne događa ništa više od toga (ona je i dalje postojeća, valjana norma, koja će se primjenjivati u drugim predmetima ako su izvan dosega europskog prava)

Project funded by the European Union
Projekat finansira Evropska unija

IZRAVAN UČINAK

- Norme europskog prava mogu imati izravan učinak ako su ispunjene slijedeće pretpostavke:
  - da je odredba:
    - ✓ jasna
    - ✓ bezuvjetna
    - ✓ neovisna o naknadnim nacionalnim mjerama
- O tome ima li neka norma izravan učinak **odlučuje Sud**, a ne nacionalni sudovi.
- Norme EU prava koje zadovoljavaju te uvjete izravno su primjenjive pred nacionalnim sudovima odnosno pojedinci mogu tražiti od nacionalnih sudova da zaštiti njihove interese (riješi spor u njihovu korist) izravno primjenjujući konkretnu normu EU prava

IZRAVNI UČINAK PRAVA EU 1

1. Obveza i ovlast nacionalnih tijela da izravno primjenjuju norme prava Unije procesna funkcija načela izravnog učinka

2. sa stajališta pojedinca koji traži zaštitu svojeg subjektivnog prava znači da direktiva izravno može stvarati prava na koja se pojedinci mogu pozivati pred nacionalnim tijelima

Za sudove izravni učinak stvara obvezu da direktivu primijene da bi riješili u određenoj stvari. U kombinaciji s drugim ustavnim načelom prava Unije-načelom nadređenosti – izravni učinak **zahtjeva primjenu EU norme čak i ako to za posljedicu ima istovremenu neprimjenu interne norme koja je s direktivom u koliziji**, te bez obzira na to o kakvoj se vrsti interne norme radi (zakonu, podzakonskom aktu pa čak i normi ustavnog karaktera).

Project funded by the European Union
Projekat finansira Evropska unija

IZRAVNI UČINAK PRAVA EU 2

Dvije vrste pravnih odnosa:

1. **vertikalni** (pojedinačno tvrdi da na temelju europske norme uživa neko subjektivno pravno u odnosu na državu)
2. **horizontalni** (pojedinačno tvrdi da na temelju europske norme uživa subjektivno pravo prema drugom pojedincu)

Project funded by the European Union
Projekat finansira Evropska unija

UČINAK DIREKTIVE

- **samo vertikalni izravni učinak = ne stvaraju obveze za pojedince, već samo za države. jer Direktive ne određuju prava i obveze građanima EU, već isključivo njihovim DČ te su za njih obvezujuće u pogledu ciljeva koje treba ostvariti.** Na koji način će pojedina država članica ugraditi cilj Unije u svoje domaće zakonodavstvo, prepušteno je svakoj pojedinoj državi da odluči sama.
- **iznimno ima izravni učinak:**
  1. ako sadrži jasne, precizne i bezuvjetne obveze (temeljni uvjet koji mora zadovoljiti svaka norma europskog prava za izravni učinak)
  2. samo nakon isteka roka za provedbu (ako država direktivu nije ugradila u nacionalno pravo ili je to učinila pogrešno)
  3. može imati samo vertikalni izravni učinak (isključen je obrnuti vertikalni učinak i horizontalni učinak)

Project funded by the European Union
Projekat finansira Evropska unija

POSREDNI UČINAK DIREKTIVE

Posredni učinak direktiva (stvara obvezu za nacionalni sud da nacionalno pravo, usvojeno radi provedbe direktive, tumači u skladu s ciljem koji se direktivom želi postići)

Predmet 14/83 Von Colson and Kamman – ES rekao da su nacionalni sudovi dužni tumačiti nacionalno pravo koje provodi direktivu u skladu sa njezinim sadržajem.

Predmet C-106/89 Marleasing – ES objasnio da načelo posrednog učinka obavezuje nacionalne sudove da ukupno nacionalno pravo, doneseno prije ili nakon direktive EU, i bez obzira je li usvojeno specifično radi primjene direktive moraju tumačiti u skladu s ukupnim europskim pravom.

Project funded by the European Union
Projekat finansira Evropska unija

GRANICE TUMAČENJA DIREKTIVE

- **Postavljene internim pravom** – ne traži se tumačenje *contra legem*
- **Postavljene pravom EZ** – ne traži se usklađeno tumačenje ako bi to dovelo do uspostave ili otežanja kaznene odgovornosti pojedinca
- **OBVEZE IZ Sporazuma o pridruživanju:**
  - obveza usklađivanja prava– klauzula lojalnosti (**usporedivo s člankom 10 UEZ**)
  - Opći kontekst – status kandidata te uvjeti za članstvo

Project funded by the European Union

Projekat finansira Evropska unija

OBVEZE SUDOVA

- prethodni postupak
- izuzimanje od primjene nacionalne norme
- pružanje djelotvorne zaštite

Project funded by the European Union

Projekat finansira Evropska unija

DOBRODOŠLI NA KVIZ!

Da li ste spremni na pitanja?